

ס פחה
ס מצד
ז מהיר
יכנסה
ימשה

שיעור
הרכב
חברות,
ים נה
שלמים
ל היש
רנו על
ארה"ב.
והיכר
ז: "תנו
י, בעא
נפשות
יה לפי
וי לפי

ון,
ובת
ון

או ימי
ניצה
ך מאז.
יריקני,
החבטי
זנעים
זלו על
יאנס
'בזכות
ז ידוע
שירותי
אחרות,
כלכלי
חברתי

אמרי
יבריות
למשל.
זיב את
בורית.
זכויות
אדלים
חגיגך

לחוכר
הסיום
לטובת
ברוך;

קש
תהיה
המתא
ראינו
רוס
אוקרא
טוריו
סות ז
דונבס
אזור ז
שני
בגודל
עמוק
תה ה
והישג
במרכו
אך
ידיבו
קות ו
הסוכי
ניצלו

בוז סנג'ול

חוק זכויות בחקירה ובמשפט: חשוב, אבל חסר

גש האחרון. נוסף על כך, כדי לתת תוכן משמעותי להצעה הסתמית בדבר חוקת החפות, שמטרתה היא כידוע לצמצם את התופעה של הרשעת הפים מפשע, יש לקבוע שיש להוכיח את האשמה מעבר לספק סביר, ולפיכך לא די בראיה יחידה כלשהי. כך כשמדובר, למשל, בהוראה או בעדות ראיה, וכך גם כשמדובר בראיות המדעיות - בכל הראיות נופלות שגיאות.

ביום שלישי בשבוע שעבר אישרה הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק יסודי זכויות בחקירה ובמשפט הפילי. היוזמה לחוק היא של שר המשפטים גרעון סעד, והצעה נוסחה במשרד המשפטים, אולם לאחר האישור בקריאה ראשונה יש מקום לשאול: האם מדובר בכשורה או שמא באכזבה?

החוק המוצע קובע גם שיש לתת משקל הולם ל"מכלול תכליות ההליך הפלילי", אך מזכיר רק את ה"שמירה על שלום הציבור וביטחונו האישי של אדם" ומתעלם לחלוטין מעיקרון ההגנה על הפים מפשע. נוסף על ההזרה החסרה על עיקרון חשוב זה, יש לציין בו תוכן ולקבוע שהרשויות תנקטנה אמצעי בטיחות מפני הרשעת הפים מפשע בכל תחומי הפירצורה והראיות.

מטרת החוק הקבועה בהצעה היא להגן על זכויות היסוד של האדם בחקירה ובמשפט הפלילי. מדובר במטרה ראויה מאוד, ולכן יוזמת החקיקה מצוינת. אך עם זאת, ניסוח ההצעה מאכזב ביותר: ההצעה "דוחה" מאוד מבחינת הזכויות שהיא מפרטת, ובעצם לא מוסיפה זכות כלשהי ואפילו לא מרחיבה או מחזקת זכות קיימת כזו או אחרת של החשוד, דים, הנאשמים, ובעצם של כלל האזרחים - שהרי כל אחד עלול למצוא עצמו או את קרובו חשוד בעבירה פלילית. ראשית, ההצעה קובעת כי "אדם זכאי לכך שהליך פלילי שהוא צד לו יהיה הוגן, ובכלל זה יתנהל ללא משוא פנים". נשמע טוב, אבל נוסח זה מתעלם מכך שרוב מכי ריע, בין 80 אחוזים מההליכים הפליליים בישראל, מסתיימים בתעשיית עסקות הטיעון. במרביתם כלל לא מבררים את העבירה ואת האשמה, אלא הנאשם מודה וחסל העיקר שהתיק ייסגר.

למעשה, ההצעה מעניקה חסינות ממני חוק היסוד החדש לכל חקיקה קיימת, כך שיפעל רק על חקיקה חדשה. היות שזו זוחלת לאט, יעברו עשרים עד שהחוק ישיטע מעשית

ולבסוף, הצעת החוק מסתיימת בקביעה שמרוקנת איתה מרוב תוכנה: "אין בחוק יסוד זה כדי לפגוע בתוקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק היסוד". בכך ניתנת חסינות מפני חוק היסוד לכל החקיקה הקיימת, והחוק יפעל רק על חקיקה חדשה. היות שהחקיקה זוחלת לאט - חוק העונשין הוא עדיין תרגום לעברית של פקודת החוק הפלילי המנדטורית משנת 1936. המשמעות המעשית היא שיארכו עשורים רבים עד שחוק היסוד ישיטע השפעה ממשית. הקריאה הראשונה בכנסת אינה סוף פסוק. הצעת החוק מועברת לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט. חברי הוועדה וחברי הכנסת יצטרכו לשקול היטב אם הם מסתפקים בהצעות ובסימאות שבהצעת החוק, או שהם רוצים לשכלל אותה כך שתעניק לאורך הגנה ממשית מפני כוח העצום של רשויות אכיפת החוק.

לרעת, יש להיגמל משיטת עסקות הטיעון ולשוב לגי' סיון לעשיית צדק שהיה קיים עד שנות ה-70. אך כל עוד קיימת שיטת עסקות הטיעון, חוק כזה חייב להתייחס אליה, אחרת לא יוגנו על רוב הנאשמים. הנאשמים וזקוקים להגנה, לאור המחירים שמלמדים שקיימת תופעה משמעותית של הודאות שואל על הפים מפשע במסגרת עסקות הטיעון. לכן יש לקבוע בחוק זכות של הנאשם לקבל מהתביעה הצעה הוגנת, כך שלא יופלה לרעה בהשוואה לנאשמים אחרים באותה עבירה.

שנית, ההצעה מסתפקת בקביעה ש"אדם זכאי להיוועץ בעורך דין בנוגע לחקירה פלילית שבה הוא נחקר כחשוד ללא דיווח". במציאות שבה ידוע שחוקרי משטרה מצליחים לחקור השודים לפני ההיוועצות, יש לקבוע שההתייעצות תיעשה לפני החקירה, וכן לקבוע זכות לנוכחות סגנוו כמשקוף בחקירה - כמקובל בשיטות משפט אחרות. שלישית, יש לקבוע בחוק את העקרונות שלפיהם המשפט הפלילי הוא האמצעי האחרון והמאסר הוא העני

הכותב הוא מומח' במכללת האקדמית גליל מערבי וסופי, מייסד האתר 'ביקורת מערכת המשפט הפלילי' וראש המכון לנסיבות במשפט הפלילי

יש
כמו א
חרשים
קשים
זכו
ויר' ו
לייה ו
על הג
להפש
הפך ז
על הג
והבתי
כדי ל
הוא ת
כדי ל
שתקע
מציאו
בעי
הבניז